

En insats för fred

En fallstudie av fredsbevarande insatser i
Demokratiska Republiken Kongo

Constanza Dandanell
Erik Larsson

Abstract

Demokratiska Republiken Kongo är ett land med en synnerligen blodig historia med upprepade övergrepp, krig och interna etniska motsättningar. Det senaste kriget där både interna och externa aktörer stred är formellt avslutat sedan 2003 men väpnade konflikter pågår fortfarande i delar av landet. Över fem miljoner människor beräknas hittills ha omkommit och miljontals lever som internflyktingar. Både FN och EU har genomfört militära fredsuppdrag i landet och vårt syfte är att undersöka hur dessa organisationers skiljer sig åt gällande mål och medel för fredsbevarande insatser. Jämförelsen struktureras utifrån fem teoretiska idealtyper av fredsbevarande insatser.

Genom material från offentliga dokument kompletterat med vetenskapliga artiklar fann vi att de fredsbevarande insatserna hade påtagliga skillnader i militära resurser sett till det geografiska område mandatet täckte. Insatserna avvek också markant gällande tidsomfång, våldsanvändning och mandatförändring.

Nyckelord: Fredsbevarande insats, Demokratiska Republiken Kongo, MONUC, Operation Artemis, Idealtypsanalys

Antal ord: 9351

Förkortningar

AU – Afrikanska Unionen

DRK – Demokratiska Republiken Kongo

EU – Europeiska Unionen

FN – Förenta Nationerna

MONUC – Mission de l'Organisation des Nations Unies en république démocratique du Congo / United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo

MONUSCO – Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la Stabilisation de la république démocratique du Congo / United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo

NATO – North Atlantic Treaty Organization

OA – Operation Artemis

UPC – Union des Patriotes Congolais

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	1
1.2	Metod och teori	2
1.3	Avgränsning	2
1.4	Material och källkritik.....	3
1.5	Disposition	3
2	Teori	5
2.1	Begreppsdefinitioner	5
2.2	Fred ur ett westfaliskt respektive post-westfaliskt perspektiv	6
2.3	Fem typer av fredsbevarande insatser	7
2.3.1	Traditionellt fredsbevarande	7
2.3.2	Övergångshantering	8
2.3.3	Bredare fredsbevarande.....	8
2.3.4	Fredsframtvigande insatser	8
2.3.5	Fredsunderstödjande insatser	9
3	Metod	10
3.1	Fallstudiemetod	10
3.2	Idealtypsanalys	11
3.2.1	Komponenter.....	11
4	Bakgrund	13
4.1	Andra Kongokrigen (1998-2003).....	13
4.2	MONUC	14
4.3	Operation Artemis	15
5	Analys	17
5.1	Godkännande.....	17
5.2	Opartiskhet	18
5.3	Våldsanvändning.....	19
5.4	Tidspann för intervention	21
5.5	Westfalisk kontra post-westfalisk fredssyn.....	22
6	Slutsats	24

7	Referenser.....	26
7.1	Primärkällor.....	26
7.2	Sekundärkällor	26
8	Appendix.....	29
8.1	Karta över Demokratiska Republiken Kongo	29
8.2	Idealtypsmatris	30

1 Inledning

Traditionellt sett har fredsbevarande insatser uppfattats i stort sett synonymt med FN-missioner, en syn som förändrats under de senaste decennierna när antalet interventioner världen över ökat och de i regel är mer omfattande i sin natur. Förändringen har skett samtidigt som flera länder, framförallt i väst, har sänt allt färre trupper på FN-mandat något som inneburit begränsade ekonomiska och militära förutsättningar för FN:s fredsbevarande insatser. För att bemästra situationen har FN i högre grad öppnat upp för assistans från såväl enskilda nationer som för internationella och regionala organisationer såsom NATO, AU och EU. Att släppa in fler aktörer i fredsprocessen har bemötts positivt från USA och flera andra länder i väst samtidigt som kritiker menar att förfarandet enbart inneburit att dessa länder inte agerar i FN:s insatser i samma utsträckning. Istället kan de fokusera på fredsbevarande genom organisationer som verkar i syfte för deras egen säkerhet och intressen (Bellamy et al, 2004 s 44f, 88, 167).

Ett land där fredsbevarande insatser genomförts under ledning av andra organisationer än FN är Demokratiska Republiken Kongo (hädanefter benämnt DRK) som genom historien fått utstå upprepade strider och våldsamheter under sin tid som koloni till det belgiska kungadömet, årtionden av diktatur, interna etniska motsättningar och intilliggande staters intressen i landets väldiga naturtillgångar. Efter det att ett fredsavtal för Andra Kongokrigen upprättats 1999 har FN varit den huvudsakliga aktören gällande fredsbevarande insatser i landet. Även EU har deltagit med egna militära styrkor för att angripa oroligheterna i DRK men insatserna från FN och EU har skett utifrån olika premisser. Trots att Andra Kongokrigen formellt sett anses vara avslutat har konflikten i DRK visat sig vara långdragen och fortfarande kvarstår stora svårigheter i landet vilket bland annat inkluderar flertalet stridande rebellgrupper, omfattande förekomst av barnsoldater och frekvent nyttjande av våldtäkter som krigsstrategi.

1.1 Syfte och problemformulering

Baserat på problematiken som belysts i inledningen finner vi det intressant att undersöka hur olika organisationers fredsbevarande insatser skiljer sig åt trots att de genomförs inom samma konflikt. Analysen där organisationernas agerande jämförs ges ett ytterligare djup genom att ställa de mot befintliga teoretiska modeller som behandlar fredsbevarande insatser. Frågeställningen lyder:

Hur skiljer sig FN:s och EU:s fredsbevarande insatser åt i Demokratiska Republiken Kongo?

Vi avser inte att bedöma insatsernas utförande kritiskt och således inte heller föra resonemang kring hur de eventuellt kunde ha utformats mer effektivt. På grund av konflikters olika natur har vi inte heller generaliserande ambitioner med analysen utan fokus är riktat på en jämförelse mellan de två insatserna i DRK, kontrasterat med teoretiska idealbilder.

1.2 Metod och teori

Uppsatsens teoretiska grund är hämtad från sekundärkällor i form av akademisk litteratur och framförallt boken *Understanding Peacekeeping* som behandlar fredsbevarandets historiska utveckling, identifierar ämnesområdets teoretiska förändring samt presenterar fem egna varianter av fredsbevarande. Vidare presenteras även ett teoretiskt resonemang om hur en världsomspännande fred skall uppnås utifrån en westfalisk respektive post-westfalisk syn på fredsbevarande insatser. Centrala begrepp som återkommer i uppsatsen och i litteratur som behandlar fredsbevarande insatser kommer även att definieras.

Uppsatsen utformas som en deskriptiv enfallsstudie med två analysenheter, MONUC och Operation Artemis. Demokratiska Republiken Kongo utgör kontexten, vari fallet fredsbevarande insatser återfinns. Vi kommer sedan att använda oss av en idealtypsanalys för att identifiera överensstämmande karaktärsdrag hos de båda fredsinterventionerna i förhållande till idealtyperna. För att konstruera idealtyperna använder vi oss av de fem typer av fredsbevarande insatser som nämndes ovan, vilka sedan bygger upp en matris som ligger till grund för analysen.

1.3 Avgränsning

Området fredsbevarande insatser är mycket brett och skiljer sig åt mellan olika krig och konflikter, vilket kräver tydliga avgränsningar för vad som skall behandlas. Konfliktsituationen i DRK har pågått under lång tid, är fortfarande aktuell, ges relativt lite medialt utrymme och erbjuder en omgivning där det genomförts fredsbevarande insatser av olika karaktär. Vi har begränsat oss till två analysobjekt i form av fredsbevarande insatser som involverar militär personal. FN-operationen MONUC har valts utifrån att det är den centrala fredsbevarande insatsen i DRK och samtidigt en av FN:s mest manstarka, utdragna och kostsamma uppdrag någonsin globalt sett (Tull, 2009 s 215). MONUC inleddes 1999 och avslutades i juli 2010 men enbart för att övergå till efterföljaren MONUSCO vars sammansättning i stort är densamma men där fokus på stabilisering förtydligats (FN, 2010b).

EU har genomfört ett antal fredsbevarande insatser i DRK mestadels utformade som civilt arbete (EU-CSDP, 2010b) men även två separata militära

aktioner. Av dessa militära insatser har vi valt att bortse från EUFOR RD Congo som sändes ner till DRK 2006 för att trygga säkerheten vid genomförandet av de allmänna valen samma år (EU-CSDP, 2010a). Istället har vi valt att enbart analysera Operation Artemis som pågick mellan juni och september 2003 och som var EU:s första gemensamma ingripande utanför Europa, den första aktion där EU-styrkor var inblandade i eldstrid och en insats som kom att stå modell för utvecklandet av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (Ulriksen et al, 2009 s 508, 521).

Operation Artemis kommer fortsättningsvis att betecknas med förkortningen OA i den löpande texten.

1.4 Material och källkritik

Materialet som kommer att användas för uppsatsen utgörs av såväl primär- som sekundärkällor.

Den empiriska delen som ger en bakgrund till konflikten och de fredsbevarande insatserna som gjorts av FN respektive EU i DRK baseras på primärkällor i form av officiella dokument som i huvudsak finns tillgängliga på organisationernas hemsidor. Materialet ger ett underlag till hur de fredsbevarande insatserna motiverats och vad dess mandat omfattar men kompletteras av vetenskapliga artiklar för att bland annat anknyta till hur situationen i regionen ser ut idag. Dessutom kommer rapporter från myndigheter och internationella organisationer att användas. För att karaktärisera konflikten i DRK har Mary Kaldors teori om nya krig använts.

Eftersom merparten av underlaget till uppsatsen bygger på officiella dokument och vetenskapligt granskade artiklar kan äktheten bedömas som hög, merparten av materialet är även skrivet i nära anknytning till händelsernas inträffande vilket stärker trovärdigheten (Esaiasson et al, 2007 s 317f, 320f).

1.5 Disposition

I nästkommande kapitel kommer ett antal av uppsatsens centrala begrepp att definieras och de teoretiska ansatser som ligger till grund för vår analys av fredsbevarande insatser att presenteras. Därefter följer i kapitel tre en redogörelse för idealtypsanalysen samt fallstudien och varför dessa metoder är lämpliga att använda i vår uppsats för att genomföra analysen. Det fjärde kapitlet inleds med att ge en bakgrund till den konflikt och fredsprocess som alltjämt pågår i DRK och som innebär att FN förlagt en fredsbevarande insats i landet sedan 1999. Bakgrunden fortsätter med en presentation av FN-missionen benämnd med förkortningen MONUC och kapitlet avslutas med en kortare skildring av

Operation Artemis, vilket var en fredsbevarande insats som EU utförde i DRK under några månader 2003.

Det femte kapitlet består av analysen där teoretiska perspektiv kopplade till olika idealtyper knyts samman med de insatser som FN respektive EU utfört i DRK. Kapitel sex inhyser slutsatser kring de överensstämmelser som vi identifierat mellan de konstruerade idealtyperna och de faktiska fredsbevarande insatserna samt de inbördes skillnader som MONUC och Operation Artemis uppvisar. I slutet av uppsatsen finns appendix bestående av en karta över Demokratiska Republiken Kongo samt en matris för idealtyperna och dess komponenter.

2 Teori

2.1 Begreppsdefinitioner

Fredsbevarande insatser är något som traditionellt sett förknippats med de insatser som FN genomfört i konfliktområden. Bilden har emellertid förändrats på senare år då nya aktörer i form av regionala och internationella organisationer i likhet med enskilda stater utför fredsbevarande insatser vid sidan av FN (Bures, 2007 s 408f; Pugh, 2004 s 43f). Fredsbevarande insatser sker idag i vitt skilda konfliktmiljöer och vanligen med varierande tillvägagångssätt, vilket inneburit att begreppet kommit att omfatta ett brett spektrum av funktioner. Fredsbevarande insatser kan avse såväl icke-militära som militära styrkor, det kan röra sig om interventioner med samtycke från samtliga, någon enstaka eller ingen av de stridande parterna, utgöras av centraliserat styre från FN eller flera separata aktörer, bestå i ekonomiskt och militärt resurssvaga aktioner kontra påkostade ingrepp, ske under pågående strider eller efter det att vapenvila uppnåtts, vara insatser i ett vidsträckt område eller ha strikt mandat för ett mindre geografiskt område (Bures, 2007 s 410).

Resonemanget ovan belyser svårigheten i att finna en gemensam definition för fredsbevarande insatser och för att samla de fem skilda typerna av fredsbevarande som beskrivs nedan krävs att begreppet kokas ner till dess mest centrala innebörd. En sådan definition innefattar agerande från utomstående aktörer, som sker i områden där våldsamheter antingen sker eller har skett, i syfte att tillgodose säkerheten och verka för fred mellan parter i en konflikt (Pugh, 2004 s 47).

I nära relation till fredsbevarande insatser återfinns *säkerhet* som i dess breda bemärkelse åsyftar "frånvaro av existentiella hot mot vitala värden samt frånvaro av rädsla för att dessa värden skall förändras" (Karlsson, 2004 s 49f). Säkerhetsbegreppet kan vidare delas in i två underkategorier, som båda är centrala inom fredsinsatser, nämligen *militär säkerhet* och *mänsklig säkerhet*. Militär säkerhet var under lång tid det främsta inom internationell politik och definieras som en stats möjligheter att skydda sig och sin befolkning mot angrepp från utomstående. I dagens globaliserade värld kretsar debatten i högre grad kring mänsklig säkerhet som har sin grund i folkrätten och syftar till att säkerställa de basala behoven hos befolkningen samt ge skydd mot övergrepp (MSB, 2010b).

Ytterligare ett centralt begrepp är *vapenvila* som avser en överenskommelse mellan stridande parter för att reglera våldsanvändandet i en konflikt. Fokus ligger på att få våldet att upphöra och en vapenvila innefattar inte en uppgörelse om åtgärder för att hantera de bakomliggande orsakerna till konfliktens uppkomst, detta är snarare något som behandlas i ett *fredsavtal* (UCDP, 2010).

2.2 Fred ur ett westfaliskt respektive post-westfaliskt perspektiv

Det internationella samfundets syn på när omvärlden ska ingripa i andra länder har länge vilat på grundtanken om staters suveränitet och icke-intervention, en uppfattning som härstammar från Westfaliska freden 1648. De två begreppen suveränitet och icke-intervention utgår från att det ska finnas en ömsesidig respekt mellan stater gällande inhemsk politik och territoriella gränser samt att inkräktande på de sistnämnda inte sker utan samtycke från berörd stat. Denna westfaliska inställning har under lång tid varit tongivande i utformandet av fredsbevarande insatser och när dessa ska ske. Genom den förändrade världsbild som följde Kalla krigets slut och som fortsatt förändras i globaliseringens fotspår har emellertid den westfaliska synen ifrågasatts alltmer och ett post-westfaliskt betraktelsesätt anammats vid flera fredsinsatser. Debatten om vilket perspektiv som är mest effektivt för att uppnå en världsomspännande fred kvarstår dock där i synnerhet Kina, Ryssland och Indien är förespråkare för den westfaliska skolan medan västvärlden proklamerar för ett post-westfaliskt förhållningssätt (Bellamy et al, 2009 s 21ff).

Enligt en *westfalisk* uppfattning grundar sig konflikter i regel på motsättningar mellan stater och det första ledet mot stabilitet är att etablera fredliga överenskommelser mellan parterna. Därefter anser westfaliska förespråkare att ökad handel och samarbete mellan världens länder sedan leder till att demokratiska och liberala värden blir rådande och på sikt etablerar global fred. Enligt ett hårddraget westfalisk perspektiv bör inte omvärlden genomföra fredsbevarande insatser i konflikter som enbart omfattar interna aktörer, sådana konflikter är istället upp till den enskilda staten att lösa (Bellamy et al, 2004 s 2, 27f).

I dagens värld där konflikter emellertid är inomstatliga i högre grad menar westfaliska försvarare att fredsbevarande främst är en tillfällig lösning för att få landet på fötter ekonomiskt och politiskt. Det internationella samfundet ska inte styra över staten där ingripande sker, interventionen ska snarare vara minimal och ge en möjlighet till förändring där den konfliktdrabbade staten själv får avgöra politisk och ekonomisk bana. Eftersom en westfalisk uppfattning förlitar sig på realismens tilltro till suveränitet och icke-intervention är samtycke alltså av stor vikt och bör sökas hos samtliga inblandade innan en fredsbevarande insats inleds (Bellamy et al, 2004 s 26, 271).

Ett *post-westfaliskt* förhållningssätt till fredsbevarande insatser utgår från att konflikter har sin grogrund i inomstatliga problem. Fredsarbetet bör därmed fokusera på etablerandet av institutioner, vilka i ett tidigt skede bidrar till att skapa en liberal och demokratisk stat. Grundläggandet av en sådan stat medför att liberala idéer sprider sig i det internationella samfundet, vilket på sikt anses leda till fred mellan stater och åstadkommande av en fredlig värld. Skulle situationen vara av allvarlig art kan fredsbevarande insatser med post-westfalisk ansats ske utan medgivande från alla parter. Förespråkarna kritiserar den westfaliska skolan

för att dess fredsbevarande endast fungerar som en tillfällig handling och inte åtgärdar de interna bakomliggande problemen i konflikten vilket en post-westfalisk åskådning inriktar sig på (Bellamy et al, 2004 s 27f, 271).

För såväl det westfaliska som post-westfaliska synsättet är liberal fred det slutgiltiga målet för fredsbevarande insatser. Teorin om liberal fred bygger på att demokratiska stater inte krigar med varandra för att därmed bevara demokratiska ideal (Bellamy et al, 2009 s 26).

2.3 Fem typer av fredsbevarande insatser

Merparten av de befintliga teorierna som behandlar fredsbevarande insatser utvecklades under Kalla Krigets era. Idag sker emellertid interventioner i en helt annan utsträckning och omfattning, till viss del på andra grunder och vanligen i krig och konflikter som utspelas internt inom stater. Som ett resultat har flera av teorierna fått utstå en hel del kritik och även ansetts bidra till brister i det praktiska arbetet (Bures, 2007 s 412; Bellamy et al, 2004 s 33). Därav har vi valt en teoretisk ansats som härstammar från 2000-talet och boken *Understanding Peacekeeping* av Alex Bellamy, Paul Williams och Stuart Griffin.

Ytterligare en fördel med det valda ramverket är att det består av fem varianter av fredsbevarande insatser. Försök att kategorisera olika former av fredsbevarande insatser har nämligen gjorts av flertalet teoretiker och resulterat i allt från två distinktioner till uppemot tolv skilda klasser (Bures, 2007 s 409f). Med fem distinktioner ges en möjlighet att fånga upp och särskilja specifika egenskaper till skillnad från en alltför snäv indelning samtidigt som en överskådlig bild erhålls gentemot en gruppering i alltför många klasser.

De modeller som författarna presenterar skiljer sig till viss del åt gällande medel för att uppnå fred i konfliktområden men diskrepansen återfinns främst i vilken målbild som insatserna har. Uppdelningen som Bellamy, Williams och Griffin presenterar är traditionellt fredsbevarande, övergångshantering, bredare fredsbevarande, fredsframtvingande samt fredsunderstödjande insatser (författarnas översättning; 2004 s 5f).

2.3.1 Traditionellt fredsbevarande

Traditionellt fredsbevarande äger rum mellan det att en vapenvila undertecknats i en konflikt tills dess att stridande parter kommit överens om en politisk lösning. I regel utgår traditionellt fredsbevarande från konflikter där de inblandade aktörerna är stater och insatserna bygger strikt på en treenighet som förutsätter överenskommelse med inblandade parter för initialisering, att fredsarbetet sker med opartiskhet gentemot inblandade i konflikten samt att våld används i minimal omfattning. Målet med insatsen är främst att genom bevakning av gränser och demilitariserade zoner, uppföljning av nedrustning och tillbakadragande av

trupper skapa en miljö av trygghet och tillförsikt där parterna i konflikten på egen hand kan nå en långtgående uppgörelse (Bellamy et al, 2004 s 95, 97, 109).

2.3.2 Övergångshantering

Övergångshantering inleds först efter det att de stridande både undertecknat vapenvila och nått en uppgörelse kring politisk utveckling. De trupper som därefter utpositioneras i syfte till övergångshantering dras inte tillbaka förrän den politiska överenskommelsen implementerats och stabilitet uppnåtts i konfliktområdet, något som i de flera fall förutsätter "fria och demokratiska" val. Likt traditionellt fredsbevarande bygger övergångshantering på treenigheten angående fredsinsatsens hänsyn till överenskommelse för närvaro, opartiskhet och minimal våldsutövning. Även om viss medling kan ske inom ramen för övergångshantering innefattar modellen främst uppgifter som polisarbete, institutionsbyggande och säkerställande av valgenomförande (Bellamy et al, 2004 s 111f).

2.3.3 Bredare fredsbevarande

Bredare fredsbevarande har också sin utgångspunkt i treenigheten men utspelar sig i en till stora delar annorlunda kontext än de två varianterna av fredsbevarande insatser som tidigare nämnts. Medan de två ovannämnda främst appliceras på mellanstatliga konflikter tar bredare fredsbevarande ett steg mot post-westfalisk hållning och utspelar sig oftare vid inomstatliga konflikter. Många gånger brottas bredare fredsbevarande med ett stort antal aktörer i konflikten, omfattande flyktingströmmar, eftersatt infrastruktur och dylikt. Tidpunkten för en intervention med bredare ambition sker vanligen innan det förhandlats fram en vapenvila eller när en sådan anses synnerligen bräcklig. Ofta karaktäriseras miljön därför av våldsamerter som överskuggar och problematiserar fredstruppernas uppgifter vilka bland annat innefattar medling, övervakning, avväpnande, beskydd av civila fredsarbetare, utdelning av humanitärt bistånd och säkerställande av fri rörlighet (Bellamy et al, 2004 s 128ff, 133).

2.3.4 Fredsframtvingande insatser

Fredsframtvingande insatser har som mål att genom militära medel eller ekonomiska strategier handelssanktioner och vapenembargon tvinga de stridande parterna i en konflikt att införa de riktlinjer som FN:s säkerhetsråd satt upp. Insatserna har i regel en tydlig militär prägel där trupperna ska vara redo att utplaceras med kort varsel. Gällande FN-insatser finns det en större tilltro till att söka bemanning hos utomstående aktörer för att uppnå sin målbild. Fredsframtvingande insatser har till skillnad från de tidigare nämnda inriktningarna inte en lika strikt hållning till kravet om samtycke med grupperna i

konflikten innan interventionen. Insatserna mot parter som motarbetar fredsarbetet kan dels utgå från ett westfaliskt perspektiv och sättas in i en mellanstatlig konflikt dels i enlighet med post-westfalisk syn och rikta sig mot statliga eller icke-statliga aktörer som begår våldsövergrepp inom en den berörda statens gränser (Bellamy et al, 2004 s 146, 148f, 151, 163).

2.3.5 Fredsunderstödjande insatser

Fredsunderstödjande insatser är en kombination av övergångshantering, bredare fredsbevarande och fredsframtvängande insatser där kraftfulla militära och humanitära aktioner används för att uppnå en liberal demokratisk fred i konfliktområden. Målet ska åstadkommas genom skapande av en trygg miljö samt att man i situationer med samhällelig kollaps dessutom inför en tillfällig administrativ verksamhet vilken kvarstår till dess att stabil statlig verksamhet kan etableras. Fredsunderstödjande insatser har en ambition att inte iscensättas förrän det finns tillräckliga ekonomiska och militära resurser för att insatsen skall kunna lyckas. Detta innebär att insatserna tenderar att ges ett begränsat mandat alternativt att man får förlita sig på att externa aktörer är villiga att bidra med trupper vid sidan av huvudstyrkan. Sett till treenigheten finns ett visst förhandlingsutrymme kring användandet av våld vid interventionen och inte heller en lika strikt hållning till samtycke, något som i sig medför att synen på opartiskhet förändras (Bellamy et al, 2004 s 165, 169ff).

3 Metod

Vi fokuserar på att göra en teorikonsumerande uppsats, vilket syftar till att använda redan befintlig teori för att beskriva ett enskilt fall (Esaiasson et al, 2007 s 42). Det primära i vår studie är de analysobjekt som vi valt ut i form av MONUC och OA, till vilka befintlig teori gällande fredsbevarande insatser appliceras för att beskriva och jämföra agerandet hos två organisationer inom en och samma kontext.

3.1 Fallstudiemetod

Fallstudien är designad som en enfallsstudie med flera inbäddade analysenheter (Yin, 2003 s 40). I vårt fall är Kongo kontexten, vari i fredsbevarande insatser blir fallet, där vi har två skilda analysenheter som utgörs av MONUC respektive OA. Fallstudien kommer att vara av deskriptiv art eftersom frågan om varför operationerna ägde rum blir irrelevanta i förhållande till vår frågeställning. Att välja deskriptiv fallstudie som metod är vidare motiverat eftersom en konflikt är ett typexempel på ett fall där inget går att förändra i efterhand för att se om detta möjliggör en annan utgång, det går inte att spola tillbaka tiden och göra om. De deskriptiva dragen hos fallstudien ökar möjligheten för en djupare granskning av fallet, och lägger därmed även en större vikt vid helhetsförståelsen (Merriam, 1994 s 9, 24).

Den kritik som brukar lyftas fram mot användandet av fallstudiemetod består oftast i att det är svårt att generalisera kring resultaten i analysen eftersom enbart ett eller ett fåtal fall är utgångspunkten för studien. Vi är medvetna om denna kritik vilket blir än mer relevant till följd av den problematik som återfinns i att konflikter i regel skiljer sig åt i hög grad och likaså att fredsbevarade insatser skiljer sig såväl inom en specifik organisation som mellan olika organisationer (Bellamy et al, 2004 s 88).

Vi har därav inte någon generaliserande ambition med uppsatsen där vi önskar finna en applicerbar analys för all världens konflikter. Istället ser vi till fördelarna med fallstudiemetoden där ett välavgränsat och tydligt definierat fall kan ge en djupare kunskap inom området än vad som hade gjorts vid en större kvalitativ studie med flertalet analysenheter. Viktigt är dock att studien är fokuserad, knuten till befintliga teorier samt att det krävs en definiering av centrala begrepp för att möjliggöra komparativa inslag och öka reproducerbarheten (Yin, 2003 s 21f).

3.2 Idealtypsanalys

Idealtypsanalysen innefattar en uppsättning av extrembilder som konstruerats utifrån tydliga karaktärsdrag hos fenomenet som skall studeras, vilket i vårt fall motsvaras av olika typer av fredsbevarande insatser. Fokus för analysen utgörs inte av en klassificering eller kategorisering utan metoden eftersträvar snarare att söka svar på i vilken utsträckning som drag från de olika idealtyperna går att finna i analysenheterna.

En idealtypsanalys avser att ringa in vad som karaktäriserar en viss idealtyp och utkristallisera drag som utgör tydliga skiljelinjer mellan de olika idealtyper som omfattas i analysen. Idealtyperna ska även täcka in hela det undersökta materialet, vilket innebär att det inte finns några tydliga riktlinjer om hur många idealtyper som krävs för en analys. Detta bestäms istället utifrån det valda fallet. Metodens enklaste form baseras på polära idealtyper där man åtskiljer två extrempunkter som placeras på en skala. Fredsbevarande insatser är emellertid alltför komplexa och kräver en större uppsättning idealtyper som bygger på den befintliga teorin. Vanligtvis använder en idealtypsanalys mer än en idealtyp till följd av att det gör det lättare att placera in specifika fall utifrån ett bredare omfång gentemot att enbart förhålla sig till en idealtyp (Esaiasson et al, 2007 s 158ff, 308).

I teoriavsnittet belystes svårigheten i att finna en entydig definition av en fredsbevarande insats och hur de finns ett stort antal infallsvinklar gällande mål och medel. MONUC och OA speglar en distinktion gällande utformning och målsättning för fredsbevarande insatser och valet av en idealtypsanalys har gjorts för att strukturera och underlätta jämförelsen mellan dessa aktioner i DRK samt ge ytterligare en komparativ dimension. Konstruktionen av idealtyperna baseras på de fem teoretiska varianter av fredsbevarande insatser som Bellamy, Williams och Griffin tar upp i boken *Understanding Peacekeeping* från 2004 och som presenterades ovan.

3.2.1 Komponenter

För att förtydliga samt skapa ett överskådligt och enkelt verktyg för en idealtypsanalys är en strukturerad uppställning lämplig där egenskaper som kan identifieras hos samtliga idealtyper visas (Esaiasson et al, 2007 s 163). Vår matris (appendix 8.2) bygger på ett antal centrala egenskaper från teorin rörande fredsbevarande insatser där komponenterna kommer att jämföras med FN:s och EU:s fredsbevarande insatser i DRK. Verklighetens analysenheter behöver inte stämma överens med idealtyperna eftersom de sistnämnda bygger på mönsterbilder. Om empirin däremot uppvisar tydliga band till samtliga komponenter hos en specifik idealtyp kan analysen stärka teorin bakom idealtyperna (Esaiasson et al, 2007 s 159). De komponenter som vi urskiljt hos de teoretiska modellerna av fredsbevarande insatser och som återfinns i vår matris är

godkännande, opartiskhet, våldsanvändande, tidsspann för intervention samt westfalisk kontra post-westfalisk fredssyn.

- *Godkännande* avser om medgivande krävs innan den fredsbevarande insatsen genomförs. Bedömningen sträcker sig från ett krav på att godkännande krävs från samtliga parter i konflikten till att ett ingripande sker utan medgivande men att man arbetar aktivt för att få samtycke från folket och de styrande (Bellamy et al, 2004 s 170f).
- *Opartiskhet* innefattar en bedömning som i grunden görs utifrån två skilda förhållningssätt; neutralt och objektivt. Neutralitet innebär att organisationen eller nationen bakom den fredsbevarande insatsen inte tar politisk ställning eller agerar i förmån för någon av parterna i konflikten. Objektivitet möjliggör ett mer aktivt förfarande i konflikten men bygger på en princip om icke-diskriminering som förutsätter att överträdelser gentemot fredsarbetet ska behandlas på samma sätt oavsett vilken part som begår handlingen (Bellamy et al, 2004 s 133, 170; Ulriksen et al, 2004 s 517). Objektivt förhållningssätt kan vidare ske opartiskt mot samtliga parter enligt långsiktiga ramar eller utifrån aktuella riktlinjer som FN:s säkerhetsråd satt upp som en utomstående oberoende part utan att de förankrats i fredsprocessen (Bellamy et al, 2004 s 151f).
- *Våldsanvändning* bedöms på en skala från minimalt användande av våld, vilket enbart omfattar våldsanvändning i självförsvar, till ett fullständigt spektrum av våldsanvändande för att fullfölja mandatet för den fredsbevarande insatsen.
- *Tidsspann för intervention* åsyftar i vilket läge en fredsbevarande insats bör inledas och när det sedan anses motiverat med ett avlägsnande.
- *Westfalisk kontra post-westfalisk fredssyn* visar vilken skola som är dominerande för respektive idealtyp och bygger på det teoretiska resonemang som presenterades i avsnitt 2.2.

Bortser man helt från godkännande och samtidigt håller sig partisk i konflikten och nyttjar en maximal våldsanvändning är det inte en fredsbevarande insats utan aktören är istället en stridande part (Ramsbotham et al, 2005 s 143).

4 Bakgrund

DRK är en nation med en blodig historia som präglats av kolonialt förtryck, etniska motsättningar, upprepade stridigheter och stora flyktingströmmar från de konfliktdrabbade grannländerna Uganda, Rwanda, Burundi och Angola. Det Första Kongokrigen (1996-1997) inleddes med ett uppror från ett nätverk av nationella rebellgrupper i samverkan med militär från Uganda och Rwanda, vilket resulterade i att den auktoritära presidenten Mubuto Sese Seko störtades och ersattes av Laurent Kabila (Tull, 2009 s 216).

4.1 Andra Kongokrigen (1998-2003)

Det Andra Kongokrigen var ett faktum i augusti 1998 när Uganda och Rwanda tillsammans med Burundi och ett antal kongolesiska rebellgrupper vände sig mot Laurent Kabila, som i sin tur fick stöd av Angola, Namibia och Zimbabwe. Efter blodiga strider undertecknades ett fredsavtal i Lusaka, Zambia, i juli 1999 där de inblandade staterna förband sig att dra tillbaka sina trupper och fredsavtalet intensifierade arbetet med att avväpna rebellgrupperna i landet. Processen gick dock långsamt framåt, speciellt i landets östra och nordöstra provinser där Uganda och Rwanda höll sig kvar. Efterföljandet av fredsavtalet tog inte fart förrän efter Laurent Kabila mördades i början av 2001 och hans son Joseph Kabila, som visade sig vara mer samarbetsvillig, övertog ämbetet som president. I december 2002 lyckades kongolesiska politiska partier och rebellgrupper nå en överenskommelse i Pretoria, Sydafrika, som innebar ett beslut om framtida demokratiska val samt inrättandet av en övergångsregering i vilken Joseph Kabila fortsatt var president men där även några av rebellgrupperna gavs representanter (Tull, 2009 s 216).

Kriget, som formellt sett upphörde i april 2003, involverade som mest nio stater från Centralafrika, ett dussintal större rebellgrupper samt ett stort antal mindre väpnade sammansättningar (Ulriksen et al, 2004 s 510). Än idag brottas dock militär från både DRK och FN med väpnade rebellgrupper, vilka plundrar byar och till stor andel består av barnsoldater. Situationen är som mest spänd i landets östra delar där strider främst fortgår i syfte att kontrollera och idka handel med DRK:s rika naturtillgångar (Tull, 2009 s 216f). Samma område har också enorma problem med våldtäkter som krigsstrategi med både rebellgrupper och statlig militär som förövare. Sedan konflikten bröt ut 1998 fram till idag uppskattas den ha tagit uppemot sex miljoner liv, framförallt genom sjukdomar och misär i samband med att folk satts på flykt men även inkluderat direkta strider. Dessutom beräknas över en miljon människor leva som internflyktingar i DRK än idag (MSB, 2010a).

Den konfliktsituation som präglat DRK påminner i stor utsträckning om det som Mary Kaldor benämner som *nya krig* vilka till skillnad från krig och konflikter mellan stater har flera aktörer. I nya krig medverkar både statliga och icke-statliga grupper och innefattar allt från gerillagrupper, krigsherrar och legosoldater till grannländer och aktörer som verkar för att säkerställa den humanitära situationen (Kaldor, 2004 s 157f). Flertalet av dessa aktörer är idag närvarande i konflikten i DRK och icke-statliga väpnade grupper hotar den kongolesiska statens våldsmonopol.

Ytterligare ett tydligt karaktärsdrag för nya krig är att konflikten rör sig på flertalet samhällsplan och därmed innebär stora konsekvenser och utbrett lidande för civilbefolkningen genom ett stort antal dödsfall och tilltagande flyktingströmmar, såväl internt som externt (Kaldor, 2004 s 157f). I DRK:s fall förekommer både omfattande migration och i framförallt de nordöstra provinserna av landet är plundringar och våldtäkter i krigssyfte frekvent förekommande.

Även krigens finansiering har förändrats till att innefatta illegal handel med naturtillgångar som diamanter och mineraler vilket skapar en skuggeekonomi som enbart kan fortleva genom en ihållande konflikt (Kaldor, 1999 s 17). Att DRK idag är världens fattigaste land sett till BNP per capita (CIA, 2010) trots enorma mineral- och naturtillgångar har troligen ett samband med en illegal handel och rebellgruppernas kontroll av resurserna. Vad som blir tydligt för konflikten i DRK och som Kaldor påvisar är att i och med konfliktens spridning inom samhället tenderar det att bli komplicerat att finna en slutlig lösning, något som vanligen gör konflikterna långdragna (Kaldor, 2004 s 158; 161). De nya krigerna och konflikternas föränderlighet innebär samtidigt att det blir svårt för en fredsinsats, speciellt om denna är långvarig, eftersom en ständig anpassning får ske. Dagens konflikter kräver att fredsinsatser förändras i takt med konfliktbilden för att den skall vara effektiv.

4.2 MONUC

FN:s fredsbevarande insats i DRK är en av de mest omfattande insatser som organisationen gjort. Efter fredsavtalet i Lusaka i juli 1999 beslutade FN:s säkerhetsråd om bildande av *The United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo*, förkortat MONUC. Operationen pågick under samma benämning från den 30 november 1999 till den 30 juli 2010 men betecknas numer MONUSCO, en förkortning som även inhyser ordet stabilisering för att påvisa den förändring som skett av mandatet (FN, 2010b).

Under de dryga tio år som MONUC varade har dess mandat förändrats genom en rad resolutioner från FN:s säkerhetsråd, vilket gör det möjligt att identifiera fyra olika faser under tidsperioden 1999-2010. Fredsinsatsen innebar till en början enbart ett smalt mandat med syfte att övervaka vapenvilan som var en del av fredsavtalet från Lusaka och som även gick ut på att avvärja och demobilisera de stridande utländska trupper som befann sig i landet, vilka framförallt kom från grannländerna Rwanda och Uganda. Den första förändringen i MONUC:s mandat

antogs sedan under 2003 i syfte att stärka samt återupprätta statens maktposition i DRK. Dessa insatser riktades främst mot huvudstaden Kinshasa och beskydd av den övergångsregering som skulle leda arbetet med att implementera överenskommelserna från fredsförhandlingarna i Lusaka och Pretoria (Tull, 2009 s 217f).

Den andra förändringen för MONUC inleddes mot slutet av 2004 och innebar en utvidgning i arbetet med att demokratisera landet. Syftet låg främst i att säkerställa genomförandet av provins-, parlaments- och presidentval som planerats genomföras i juli 2006, de första allmänna valen på över 40 år. Valen genomfördes med endast mindre oroligheter, resulterade i att Joseph Kabila satt kvar som president och ledde fram till den tredje utvidgningen gällande MONUC:s mandat. Fokus kom nu att ligga på att förbättra den mänskliga säkerheten i landet genom att upprätthålla mänskliga rättigheter och beskydda civilbefolkningen mot övergrepp. Trots försök att demobilisera och avväpna de stridande rebellgrupperna i landet, rapporterade FN-soldater om upprepade kränkningar av de mänskliga rättigheterna samt ökat våld mot civila, framförallt i de nordöstra delarna av DRK (Tull, 2009 s 217f).

Till följd av förändrat mandat för insatsen vid flertalet tillfällen har även antalet personer verksamma i insatsen skiftat. Till en början omfattade MONUC 5 537 soldater och 500 militärobservatörer för att strax innan ombildandet till MONUSCO utgöras av militära trupper på 18 884 personer, 712 militärobservatörer, 1 223 poliser och 634 volontärarbetare från FN samt omkring 3 000 civila personer, såväl lokala som internationella, som var knutna till MONUC (FN, 2010a).

4.3 Operation Artemis

Som nämnt ovan omfattades konflikten i DRK av en direkt förekomst av militära styrkor från flera närliggande länder. I de nordöstra delarna av landet hade framförallt Uganda och Rwanda betydande truppnärvaro, tog del av DRK:s naturtillgångar och gav sitt stöd till flera av de väpnade rebellgrupper som bekämpade den kongolesiska regeringen i Kinshasa. Genom fredsavtalet från Lusaka 1999 hade de båda grannländerna emellertid accepterat avlägsnandet av sina trupper från DRK men processen gick långsamt framåt och nya påtryckningar påbörjades i september 2002 främst riktat mot den ugandiska arméns närvaro i Ituri-regionen i Orientale-provinsen i nordöstra DRK (Tull, 2010 s 216f; Ulriksen et al, 2004 s 510).

Den 6 maj 2003 skedde Ugandas slutgiltiga uttåg från Ituri genom avlägsnandet av omkring 7 000 man. Varken DRK eller FN hade dock tillräckligt med soldater för att bemöta det vakuum som uppstod i samband med tillbakadragandet och istället lämnades Ituri och provinshuvudstaden Bunia öppet för flera av de konkurrerande rebellgrupperna. På bara ett fåtal dagar dödades flera hundra personer i Bunia, ofta på etniska grunder, och tiotusentals människor i provinsen flydde från sina hem och sökte skydd i FN-lägret i Bunia där endast

700 soldater var stationerade för att upprätthålla säkerheten i Ituri-regionen (Ulriksen et al, 2004 s 510f).

FN såg utvecklingen i Ituri som ett hot mot processen att uppnå hållbar fred i DRK men ansåg även att det fanns risk att oroligheterna kunde sprida sig till flera andra stater kring de stora sjöarna i Östafrika. FN bedömde dock inte ha tillräckligt med egna militära resurser för att ta bemöta det eskalerande våldet utan vände sig, i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan, till de enskilda medlemsstaterna i hopp om att finna länder som kunde bidra med militära styrkor på kort varsel. De utomstående trupperna som eftersöktes skulle bidra till militär säkerhet och förbättra den humanitära situationen i Bunia, försvara stadens flygplats, ge beskydd åt internflyktingar i stadens flyktingläger samt, om situationen så krävde, agera för att bidra till säkerhet för civilbefolkning, FN-personal och det arbete som bedrevs i humanitärt syfte i regionen. Trupperna som skulle vara temporära och stationerade i Bunia tills dess att nya FN-förband kunde förstärka de befintliga trupperna i Ituri-regionen skulle tillåtas ta alla nödvändiga åtgärder för att fullfölja sitt mandat (Resolution 1484).

Efter ytterligare påtryckningar från FN:s dåvarande generalsekreterare Kofi Annan åtog sig EU den 5 juni att sända en fredsbevarande insats till DRK som ämnade följa de åtagande som FN efterfrågat i sin resolution. Operationen som officiellt inleddes den 12 juni skulle avslutas den 1 september och ske under EU-flagg, men bygga på ett nära samarbete med såväl FN som de styrande i både DRK och de stater som gränsar till landets östra och nordöstra delar (Council Joint Action 2003/423; Council Decision 2003/432).

Ministerrådet påpekade att de styrkor som man avsatte för fredsbevarande insatser skulle söka godkännande hos den kongolesiska regeringen om ett sådant krav ställdes (Council Joint Action 2003/423). Antalet medlemsländer från EU som deltog i den fredsbevarande insatsen var begränsat och de militära styrkorna, som gick under franskt befäl, utgjordes av runt 1 150 franska marinsoldater samt ett svenskt specialförband på omkring 80 personer, samtliga officerare. Frankrike hade dessutom ställt krav på att enbart ingripa om man mandatet gav tillåtelse till kraftfullt agerande för att stävja konflikten (Ulriksen et al, 2004 s 512, 517).

5 Analys

Analysen har sin utgångspunkt i empirin som kopplas till matrisen över idealtyper vilken i sin tur baseras på de fem idealtyper av fredsbevarande insatser som presenterades i kapitel 2. Analysen syftar till att finna vilken modell som bäst förklarar FN:s och EU:s skilda insatser i Demokratiska Republiken Kongo.

Uppdelningen görs inte för att skapa en exakt klassificering eftersom idealtyperna utgör mönsterbilder av verkligheten. Snarare skapas en struktur för jämförelsen av MONUC och OA där en distinktion kan identifieras utifrån vilken idealtyps karaktärsdrag som överensstämmer mest med respektive analysenhet.

5.1 Godkännande

Upprättandet av MONUC skedde efter fredsavtalet i Lusaka 1999 genom ett godkännande från såväl Laurent Kabilas kongolesiska regering som samtliga stater som hade truppnrvaro i DRK under Andra Kongokrigen. Avtalet innebar enbart tillbakadragande av de undertecknade staternas egna arméer och innefattade inte de rebellgrupper som gavs ekonomiskt stöd och vapenresurser av inblandade länder.

Genom att MONUC behandlade konflikten som mellanstatlig och hade godkännande av både den kongolesiska regeringen och övriga stater vilka deltog i konflikten, finns överensstämmande drag med de första tre idealtyperna av fredsbevarande insatser; traditionellt fredsbevarande, övergångshantering och bredare fredsbevarande.

Ett godkännande vid den fredsbevarande insatsens begynnelse behöver dock inte bemötas positivt för evigt. En nation som är värd för en fredsinsats kan ändra sin inställning efterhand (Bellamy et al, 2004 s 170) vilket skett i DRK:s fall. För att komma till rätta med övergrepp som sker från kongolesisk militär ställde MONUC krav på den kongolesiska staten att de mänskliga rättigheterna ska respekteras av armén för fortsatt uppbackning från FN:s sida. FN ansåg dock att DRK inte markerade tillräckligt starkt mot befäl som begär överträdelser. Reprimanden fick president Joseph Kabila att begära att FN-trupperna ska lämna landet senast innan nästa val, vilket numera också planerats bli verklighet 2011 (MSB, 2010a).

Inför genomförandet av OA var det ursprungliga kravet från EU:s ministerråd att en gemensam europeisk styrka enbart skulle agera i DRK om man gavs medgivande från den kongolesiska staten. Frankrike som var först med att visa intresse för att delta i insatsen och vars trupper kom att utgöra merparten av

styrkorna krävde dock ett mer omfattande medgivande före deltagande (Homan, 2007 s 152). Kravet hörsammades och före OA inleddes fick EU officiellt även positivt respons till ett ingripande från kongolesisk politisk opposition samt från Rwanda och Uganda vilket kom att stärka insatsens mandat utifrån folkrättsliga grunder (prop. 2002/03:143 s 10).

Eftersom närvaro av DRK:s statliga militär saknades i området, att Rwandas motsvarighet inte befunnit sig Bunia under lång tid samt att Ugandas armé nyligen avlägsnat sig från staden (Ulriksen et al, 2004 s 511) innebar det i princip att ingen av konfliktens stridande parter, i form av rebellgrupperna, var delaktiga i ett godkännande av insatsen som OA:s mandat omfattande. I strikt mening går detta emot de teoretiska ideal som krävs för traditionellt fredsbevarande, övergångshantering samt bredare fredsbevarande. Nya krig, där konflikten i DRK utgör ett typexempel, inbegriper emellertid vitt skilda aktörer varav flera agerar i syfte att hålla striderna vid liv för egen politisk och ekonomisk vinning. Denna problematik försöker överbryggas i fredsframtvängande och fredsunderstödjande insatser vilka, jämfört med övriga tre idealtyper, inte ser lika strikt på ett godkännande från samtliga parter i konflikten. Godkännande kan istället begränsas till de större aktörerna och kringgå accepterade från mindre sammansättningar som ständigt försöker bryta freden, så kallade spoilers (Bellamy et al, 2004 s 163).

Troligen sågs rebellgrupperna som spoilers medan godkännande söktes från regering och opposition i DRK eftersom operationen skedde på kongolesisk mark. Att även Uganda och Rwanda omfattades av godkännandet bygger förmodligen på att EU ville försöka minska deras påverkan på konflikten, grannländerna misstänktes nämligen underblåsa konflikten genom ekonomiskt bistånd och vapentillförsel åt de stridande rebellgrupperna (prop. 2002/03:143 s 7).

5.2 Opartiskhet

MONUC syftade till att övervaka så att de båda fredsfördragen från Lusaka och Pretoria efterlevdes och FN eftersträvade en opartisk neutral hållning gentemot de som undertecknat de båda avtalen. Eftersom konflikten utspelades på kongolesisk mark låg dock fokus på DRK genom att försvara dess territorium mot externa arméer. MONUC:s mandat kom efterhand att utvidgas men neutraliteten kvarstod även om den kongolesiska staten förblev huvudmål genom tillsättandet av en övergångsregering och inledande återuppbyggnad av landet för att möjliggöra att DRK i framtiden skulle bli en stark självständig stat.

Efter fredsavtalet i Pretoria och det genomförda valet 2006 tog MONUC en hårdare ställning och angreppssätt mot de rebellgrupper som inte respekterade den nybildade folkvalda regeringen. Detta har lett till att mycket av FN-resurserna har förflyttats till DRK:s östra och nordöstra provinser (Tull, 2009 s 225f).

Sett utifrån processen ovan uppvisade MONUC initialt drag som kan identifieras i traditionellt fredsbevarande, övergångshantering samt bredare

fredsbevarande eftersom förhållningssättet präglades av neutralitet gentemot aktörerna i konflikten som undertecknat fredsavtalet. Efterhand har attityden hårdnat mot de som bryter mot fredsavtalen genom ett aktivare förhållningssätt vilket visar på en dragning mot objektivitet och närmande av fredsframtvängande och fredsunderstödjande insatser.

OA agerade i ett geografiskt begränsat område där flera väpnade grupperingar stred om makten och för att kontrollera de mineralrika omgivningarna. Med åtminstone 15 000 soldater strax utanför Ituri-regionens huvudstad var Union des Patriotes Congolais (UPC) den största rebellgruppen kring Bunia. UPC, som utgjordes av soldater från hema-folket med starka band till Rwanda, fruktades planera ett folkmord på etniska grunder riktat mot lendu-folket som hade stöd från Uganda. Efter att EU meddelat att man åtagit sig det tillfälliga mandat i Bunia som FN eftersökt bland sina medlemsstater förklarade UPC inledningsvis att OA skulle bemötas som fiender, en inställning som dock förändrades strax innan de första trupperna anlände. Innan EU-trupperna skickades till DRK meddelade således den franska armén att insatsen skedde utan att det fanns någon uttalad fiende i området (Bellamy, 2009 s 129; Ulriksen et al, 2004 s 510ff, 519).

Vid upprepade tillfällen agerade EU-trupperna med vapenmakt gentemot de konkurrerande rebellgrupperna för att säkra mänsklig säkerhet och arbeta för en avväpning av de stridande grupperna kring Bunia. Hänsyn togs inte till etnisk tillhörighet eller gruppens avsikt med den väpnade kampen (Ulriksen et al, 2004 s 510, 518f) vilket talar för att OA skedde enligt den princip om objektiv opartiskhet där agerandet är aktivt men icke-diskriminering rådande. OA överensstämmer således med idealtyperna fredsframtvängande och fredsunderstödjande insatser. Det som skiljer de båda mönsterbilderna åt är att fredsframtvängande insatser baseras på riktlinjer från FN:s säkerhetsråd som inte har fast förankring i konfliktens fredsprocess.

OA genomfördes som en följd av nya oroligheter som blossat upp i Ituri-regionen och tvingat FN att anta resolution 1484 specifikt för att förhindra det eskalerande våldet i Bunia. Anvisningarna ses därför inte som förankrade i den tidigare fredsprocessen och OA:s utformning påminner mest om en fredsframtvängande insats med hänsyn till opartiskhet.

5.3 Våldsanvändning

FN:s syfte med fredsinsatsen i DRK var som ovannämnt att till en början övervaka efterföljandet av fredsavtalet i Lusaka 1999 genom avväpning, demobilisering och avlägsnande de utländska väpnade grupperna i DRK. För att genomföra detta fick insatsen mandat att vidta vad som beskrivs som ”nödvändiga åtgärder”. Avväpningsprocessen av de utländska rebeller som fanns i DRK har dock gått långsamt, vilket till stor del bottnar i att MONUC valt att arbeta utifrån att försöka få rebellgrupperna att frivilligt lämna ifrån sig vapen samt få utländska medborgare som deltagit i konflikten att återvända till sina hemländer. Processen

har varit mindre framgångsrik och fortfarande befinner sig en stor andel utländska kämpar i landet vilket är en bidragande faktor till den fortlöpande konflikten (Tull, 2009 s 217; 219f).

Under den tidsperiod som MONUC varit verksam har dess arbete kommit att förändras, från att enbart omfatta övervakande av vapenvila till att insatsen har fått ett större handlingsutrymme för att aktivt kunna ingripa i beskyddandet av civilbefolkningen och upprätthållande av mänsklig säkerhet (Tull, 2009 s 224). I ett tidigt skede gavs MONUC, i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan, mandat att vidta de åtgärder som insatsen ansåg nödvändiga för att skydda sig mot yttre hot. Handlingsutrymmet breddades för att upprätthålla säkerheten för personal, anläggningar och utrustning men även ge beskydd av möjligheterna till fri rörlighet för FN-personal samt beskydd av civila där hot om fysiskt våld fanns (Resolution 1291).

Ett starkare mandat för att utöva den typ av våld som situationen kräver har sedan upprepats vid flera tillfällen efter resolution 1291 men fokus för insatsen har kvarstått vid en passiv neutral våldsanvändning. Restriktiviteten har dock inte upprätthållits konstant fram till idag, det går att se ett mönster mot att MONUC använder sig av mer frekvent våldsutövande i DRK, mest påtagligt vid oroligheterna i landets nordöstra provinser (Tull, 2009 s 217f, 225). Våldsutövandet från MONUC har mestadels stannat vid självförsvar vilket innebär att man delat uppfattningen om ett minimum av våldsanvändning med de tre första idealtyperna i analysmatrisen. Mot slutet av MONUC:s tjänstgöring när våld började riktas mot grupper som fortlöpande försöker motsätta sig fredsprocessen har en skiftning mot fredsframtvingande och fredsunderstödjande insatsers förhållning till våld kunnat identifieras.

Den franska staten ställde krav gentemot EU att man skulle garanteras ett kraftfullt mandat för att bidra med trupper till en gemensam europeisk militäraktion i DRK (Ulriksen et al, 2004 s 511). OA gavs sedan betydligt större handlingskraft och när EU övertog ansvaret för säkerheten i Bunia hade man av FN beviljats att nyttja det våld som krävdes för att utföra mandatet på ett fullgott sätt. Våldsmandatet tilläts därmed gå utöver att enbart användas i självförsvar i syfte att påtvinga avväpning och demilitarisering, även om rebellgrupperna i hög grad bestod av barnsoldater (prop. 2002/03:143 s 12).

Våld brukades mot samtliga parter som hotade säkerheten i Bunia (Homan, 2007 s 152) och EU-styrkan som var på plats under knappt tre månader deltog i ett stort antal sammandrabbning med rebellgrupper, vari den mest allvarsamma officiellt rapporteras ha resulterat i ett tjugotal dödsoffer hos motparten. Den svenska befälhavaren på plats i DRK har senare beskrivit OA som de blodigaste strider en svensk militär enhet deltagit i sedan FN-missionen som genomfördes i Kongo mellan 1960 och 1964 (Ulriksen et al, 2004 s 516, 519f).

Eftersom OA:s våldsmandat gick bortom självförsvar och både bemyndigades och använde sig av nödvändigt våld för att uppfylla mandatet motsvaras insatsen av idealtyperna fredsframtvingande och fredunderstödjande insatser som båda förespråkar ett kraftfullt mandat.

5.4 Tidspann för intervention

FN:s fredsinsats i DRK inleddes precis som traditionellt fredsbevarande i syfte att övervaka vapenvilan och avtalsöverträdelser efter det att en vapenvila ingåtts, i MONUC:s fall den vapenvila som undertecknats i Lusaka 1999 (Tull, 2009 s 217). Det traditionella fredsbevarandet ska enligt idealet avvecklas efter att en politisk överenskommelse knutits men som tidigare påvisats har konflikten i DRK fortlöpt och syftet med MONUC förändrats under den dryga tioårsperiod som den var aktiv. Utöver de mål som sattes upp vid insatsens start har mandatet kommit att innefatta återuppbyggnad av landets demokratiska stabilitet och säkerställandet av trygghet för landets invånare (FN, 2010c).

Till skillnad från OA hade MONUC ingen förutbestämd tidsram och MONUC har kommit att arbeta mot ett mål om att uppnå ett stabilt samhälle där DRK själva ska ges möjlighet att upprätthålla den nationella säkerheten. Genom att fredsinsatsen bygger på dessa mål, ligger en svårighet i att fastställa en definitiv tidsperiod inom vilken målen skall uppnås. Istället krävs kontinuerlig uppbackning från det internationella samfundet med militära, politiska och ekonomiska resurser. Denna uppbackning syftar samtidigt till ett understödande och djupgående samarbete mellan både armén och polisen i DRK för att uppnå en stabil statsuppbyggnad och en rättstat där personer som gjort sig skyldiga till krigsbrott och lagöverträdelser faktiskt kan ställs inför rätta. MONUC:s samhällsbyggande skulle uppnås genom åtgärder som avväpnande av rebellgrupper, överlåtelse av ansvaret för den allmänna ordningen till landets poliser, möjligheter för DRK:s internflyktingar att återvända till en trygg hemmiljö samt arbete för att regeringen och inte de väpnade rebellgrupperna ska kontrollera och styra landets territoriella område och naturfyndigheter (FN, 2009). När MONUC idag är avslutat har arbetet med att uppnå målet om en stabil stat lagts över på den efterträdande fredsinsatsen MONUSCO.

MONUC kunde ganska snabbt efter det initiala skeendet avfärdas som ett traditionellt fredsbevarande utan kom under lång tid att kännetecknas av särdragen hos en övergångshantering. Insatsen tog nämligen sin början efter att ett fredsavtal kommit tillstånd men där det stora antalet involverade nationer och väpnade grupper gjorde vapenvilan bräcklig. Arbetet där tillbakadragandet av trupper enligt idealbilden ska ske när stabilitet uppstått kom huvudsakligen att handla om att stödja fredsprocessen och stödja den övergångsregering som skulle styra DRK fram till de allmänna valen 2006. I takt med att konflikten fortsatte och MONUC:s uppdrag förändrats kan vi däremot identifiera tydligare drag från den tredje idealtypen bredare fredsbevarande med hänsyn till att denna är anpassad för en inomstatlig konflikt med flera aktörer där freden är hotad men stabilitet fortsatt är det långsiktiga målet.

Eftersom OA var en på förhand tidsbegränsad intervention är insatsen inte helt anpassad efter det ramverk som idealtyperna utgör. Insatsens inledning framträder dock tydligt som en situation där MONUC och den kongolesiska staten behövde undsättning efter att ha misslyckats med att garantera den mänskliga och militära

säkerheten i Ituri-regionen i allmänhet och Bunia i synnerhet. Tillbakadragandet från Bunia däremot är något svårare att jämföra med idealtypernas tids spann.

Redan vid beslutet om att genomföra insatsen hade EU beslutat om att kalla hem OA från Bunia den 1 september oavsett om FN lyckats förstärka MONUC:s truppnrvaro i området tills dess eller ej (prop. 2002/03:143 s 9). Vid utträdet hade emellertid MONUC mottagit merparten av sin truppförstärkning och OA har av EU i efterhand utvärderats som ett lyckat ingripande då man lyckades stabilisera läget i Bunia utan några egna förluster (Ulriksen et al, 2004 s 520).

Sett till idealtyperna kan OA bedömas som en variant av bredare fredsbevarande med inledning i en bräcklig vapenvila och avslutande i stabilitet. Även om oroligheter och övergrepp fortsatte i övriga delar av Ituri-regionen lyckades EU-styrkorna stabilisera säkerhetsläget i Bunia, om än bara tillfälligt (Ulriksen et al, 2004 s 520). Den mänskliga och militära säkerheten i Bunia var också det primära i resolution 1484 och syftet med den fredsbevarande insatsen.

Större släktskap återfinns nog dock i fredsframtvigande insatser med början vid en överträdelse av fred, eller vid risk för sådan. Insatsen avslutas sedan när de riktlinjer som FN:s säkerhetsråd lagt fram uppfyllts, vilket i OA:s fall motsvaras av ett uppfyllt mandat genom tryggande av situationen i Bunia.

5.5 Westfalisk kontra post-westfalisk fredssyn

Vid en första anblick torde EU och OA stå för en post-westfalisk inriktning av fredsbevarande insatser eftersom detta synsätt förknippas med västvärlden. Samtidigt kan den westfaliska fredssynen tänkas vara mer tongivande inom FN där både Ryssland och Kina, som förespråkar denna fredssyn, är permanenta medlemmar i säkerhetsrådet som beslutar om organisationens fredsbevarande insatser. Dock visar analysen att så inte behöver vara fallet.

Ser man till den utgångspunkt som MONUC hade när de anlände till DRK, så grundades detta på en westfalisk tanke om fredsbevarande insatser. Detta då insatsens syfte var att övervaka fredsavtalet som undertecknats av de stater som var inblandade i konflikten i DRK. Insatsen stämmer till en början även överens med den westfaliska synen på utformandet av en så minimal fredsinsats som möjligt, samt vikten av att alla inblandade parter samtycker till dess ingripande som en del av suveränitetsprincipen. Samtidigt omfattade MONUC:s riktlinjer till en början inte att lösa de bakomliggande interna konflikterna i DRK utan enbart avvisa utländsk militär och avvärja de rebellgrupper som härjade i landet.

Under de år som MONUC funnits på plats i DRK har dess fredssyn förändrats mot ett mer post-westfaliskt perspektiv. Detta eftersom det inte längre finns någon direkt koppling till utomstående stater, snarare agerar dessa i dagsläget mer i bakgrunden med ekonomiska bidrag och vapenexport till de stridande rebellgrupperna för att hålla liv i konflikten och värna om sina ekonomiska och politiska intressen. MONUC:s förändringar under tidens lopp har medfört att fokus idag ligger på att försöka lösa de inomstatliga konflikterna där

uppbyggandet av institutioner, vilka på sikt skall sprida en demokratisk värdegrund och ge upphov till en stabil statsuppbyggnad, är en viktig del (Tull, 2009 s 217f). 2004 inleddes ett utvidgat arbete mot att demokratisera landet och trygga genomförandet av de första valen på över 40 år. Ambitionen att därefter öka fokus på säkerställande av den mänskliga säkerheten i landet pekar på ett post-westfaliskt förhållningssätt till fredsbevarande insatser. MONUC fungerar inte längre enbart som en tillfällig handling för att upprätthålla en vapenvila utan inriktar sig på att lösa de bakomliggande orsakerna till konflikten.

Att krig och konflikter bottnar i inbördes kontroverser och motsättningar är en av det post-westfaliska angreppssättets grundteser. Därför tycks OA initialt vara förenlig men denna åskådning men vid en närmare åsyn exponeras en del vitala skillnader.

Utifrån den post-westfaliska skolan ska fredsbevarande insatser ske långsiktigt och sträva mot institutionsbyggande, demokratisering och ett försök att lösa underliggande problem. I OA:s fall fanns inga långsiktiga ambitioner utan uppdraget genomfördes under en period av knappt tre månader och inriktade sig på att säkerställa den militära situationen kring Bunia samt ge skydd åt stadens civilbefolkning. Inte heller uppvisade något av länderna som deltog i den EU-ledda insatsen en vilja att fortsätta fredsarbetet i DRK eftersom inget land lät trupper övergå i MONUC:s mer långvariga mission efter OA (Homan, 2007 s 154).

OA kan istället snarare ses som en fredsbevarande insats med westfalisk inriktning som anpassats till en konflikt bestående av interna parter. I enlighet med westfaliskt perspektiv var OA ett tillfälligt ingripande för att hantera ett akut tillstånd men när situationen stabiliserats lämnades DRK att tillsammans med FN ta itu med de djupare interna problemen.

6 Slutsats

Vad som tydligt påvisas under hela uppsatsen är svårigheten i att renodla specifika fredsbevarande insatser. Idealtyperna, i vilka utgångspunkten ligger, blir mönsterexempel men är sällan anpassade efter konflikters föränderliga natur. Detta blir särskilt tydligt i samband med nya krig, vilket konflikten i DRK kan räknas som, där konflikter får en djupgående inverkan på flertalet av samhällets nivåer, tenderar att bli utdragna på grund av en stor mängd deltagande aktörer och bidrar till att de fredsbevarande insatserna får förändra sin målsättning och sitt genomförande.

Eftersom FN traditionellt sett varit den organisation som genomfört fredsbevarande insatser är det teoretiska ramverket främst anpassat till FN-missioner med tydliga riktlinjer för när insatsen ska anses ha uppnått sitt syfte. Detta har dock inte hindrat idealtyperna från att vara relativt applicerbara även på EU:s fredsbevarande insats som kunde härledas till en fredsframtvängande ansats. Ett grundläggande problem med teorin kan tyckas rätt banalt eftersom det bygger på språklig uppbyggnad där fredsbevarande insatser talar om ett agerande i syfte att bevara ett fredligt tillstånd. MONUC och OA genomfördes emellertid i ett läge där freden överhuvudtaget inte var närvarande eller där den ständigt var hotad. Organisationernas fredsbevarande insatser har olika utformning och vi har kunnat identifiera ett stort antal skillnader gällande främst tidsomfång, våldsanvändning, geografisk utbredning, resursstorlek och målsättning.

OA hade en karaktär av en tillfällig krishantering som avslutades vid ett på förhand fastställt datum. EU åtgärdade ett tillfälligt hot om folkmord i Bunia, samtidigt som den fredsbevarande insatsen inte var ämnad att motverka de underliggande problem vilka kan tänkas vara en betydande faktor bakom konflikten i DRK. MONUC däremot kom att bli en mer djupgående insats som arbetade långsiktigt i DRK med avvapning, medling mellan inblandade parter, stabilisering av såväl mänsklig som militär säkerhet samt åtgärder för att få den kongolesiska staten på fötter både politiskt och ekonomiskt. Till skillnad från OA har MONUC varit en insats under ständig förändring och vid ombildandet sommaren 2010 ärvde MONUSCO en post-westfalisk syn på fredsbevarande insatser. Ambitionen hade kommit att bli bredare än vad som var fallet vid insatsens inledning 1999 och den mer omfattande målbilden hade riktat fokus på stabilisering och återuppbyggnadsarbete av den kongolesiska staten.

MONUC och FN agerade i ett större politiskt sammanhang där DRK:s närliggande stater inverkat på utveckling och genomförande. Situationen var inte densamma för OA eftersom insatsen utfördes i ett begränsat geografiskt område och under en kort tidsperiod.

Gällande insatsernas respektive våldsanvändning är det tydligt att FN valt en mer passiv roll som militär aktör i DRK gentemot EU-styrkorna. Även om

MONUC under stora delar av sin tjänstgöring gavs ett brett våldsmandat av FN:s säkerhetsråd med möjligheten att använda sig av nödvändigt våld förhåll sig insatsen till en mer passiv roll. Passiviteten var inte konstant utan gick mot en något mer aktiv hållning mot slutet av MONUC:s närvaro i DRK när ett hårdare förhållningssätt mot rebellgrupperna antogs. OA å andra sidan gavs också ett våldsmandat som innefattade nödvändigt våld för att fullfölja uppdraget, något som togs tillvara och användes mot samtliga parter som hotade säkerheten kring Bunia.

Förklaring till de olika angreppssätten som MONUC och OA antagit kan delvis återfinnas i insatsernas geografiska omfång. MONUC:s mandat omfattade att upprätthålla säkerheten i hela DRK, och därmed ställdes insatsen inför och fick ta hänsyn till vitt skilda hot- och konfliktbilder beroende på vilken del av landet man ser till. OA däremot agerade utifrån ett begränsat geografiskt område vilket enbart omfattade Ituri-regionens huvudstad Bunia. I relation till det geografiska området som OA skulle täcka in var deras militära resurser betydligt större än de trupper som MONUC hade tillgång till. OA förfogade över drygt 1 200 soldater för att upprätthålla militär och humanitär säkerhet i Bunia. MONUC:s truppstyrka har pendlat med det fredsbevarande mandatet, från att det under delar av 2001 involverade strax över 2 000 man till att strax innan ombildandet till MONUSCO uppgå till knappt 19 000 soldater (Tull, 2009 s 223). Mandatet under vilket MONUC agerade omfattade alltjämt hela DRK där flertalet områden bedömdes som relativt säkra och stabila samtidigt andra ansågs ytterst labila, främst de östra och nordöstra delarna. Skillnader mellan FN:s och EU:s fredsbevarande insatser kan kanske påvisas av en skillnad i resurskapacitet mellan organisationerna samt en vilja från medlemsstater att bidra till truppstyrkan.

MONUC styrdes under lång tid av treenigheten gällande strikt förhållning till godkännande, opartiskhet och minimal våldsanvändning. Möjligen som en följd att den fredsbevarande insatsen dragit ut alltmer på tiden till följd av konfliktens föränderlighet har FN:s mandat i DRK efterhand börjat röra sig mot en större acceptans av våldsanvändning gentemot grupper som motsätter sig fredsprocessen. Risken med att bredda våldsmandatet är dock att opartiskheten blir svårare att efterfölja vilket kan leda till att godkännande för den fredsbevarande insatsen ifrågasätts.

7 Referenser

7.1 Primärkällor

- Council Decision 2003/432. Publicerad 2003-06-14 i Official Journal of the European Commission L147, vol 46
- Council Joint Action 2003/423. Publicerad 2003-06-11 i Official Journal of the European Commission L116, vol 46
- EU-CSDP, 2010a = EU Common Security and Defence Policy, 2010. *EUFOR RD Congo*. Hämtad 2010-12-22 från <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=1091&lang=en>
- EU-CSDP, 2010b = EU Common Security and Defence Policy, 2010. *Overview of the missions and operations of the European Union*. Hämtad 2010-12-22 från <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=268&lang=en>
- FN (2009) *MONUC: Briefing Materials*. Hämtad 2010-12-29 från http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/documents/monuc_background2009.pdf
- FN (2010a). *MONUC: Facts and figures*. Hämtad 2010-12-21 från <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/facts.shtml>
- FN (2010b). *MONUC: Helping bring peace and stability in the DRK*. Hämtad 2010-12-21 från <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/index.shtml>
- FN (2010c). *MONUC: Mandate*. Hämtad 2010-12-21 från <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/monuc/mandate.shtml>
- Prop. 2002/03:143. Svenskt deltagande i en EU-ledd styrka i Demokratiska republiken Kongo.
- Resolution 1484 (2003). Antagen av Förenta Nationernas Säkerhetsråd den 30 maj 2003. Hämtad 2010-12-27 från http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1484%282003%29
- Resolution 1291 (2000) Antagen av Förenta Nationernas Säkerhetsråd den 24 februari 2000 Hämtad 2010-12-27 från http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1291%282000%29

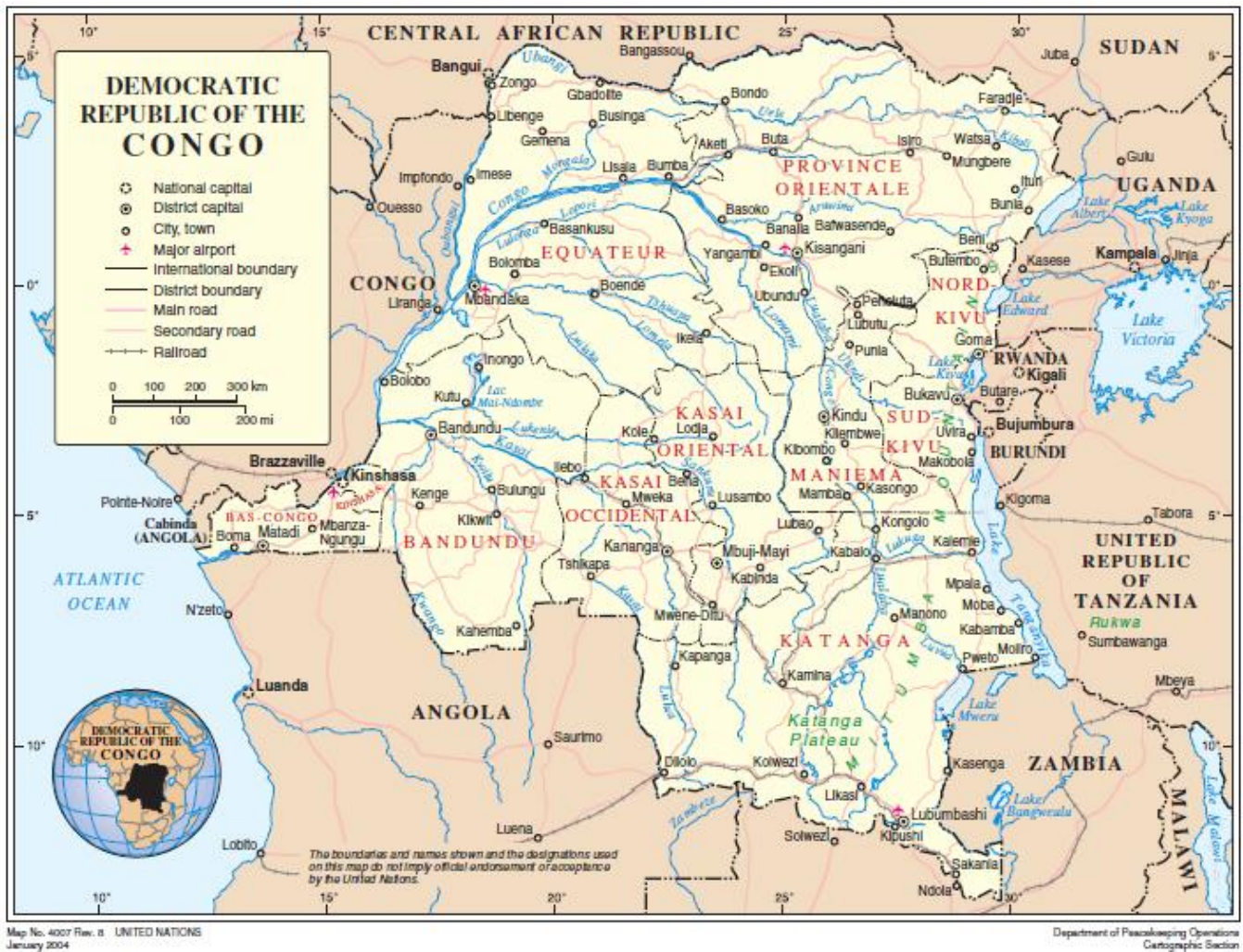
7.2 Sekundärkällor

- Bellamy, Alex J. (2004). "The 'Next Stage' in Peace Operations Theory?", s 17-38 i *International Peacekeeping*, vol 11, nr 1.
- Bellamy, Alex J. (2009). *Responsibility to Protect*. Cambridge: Polity Press.
- Bellamy, Alex J. – Griffin, Stuart – Williams, Paul (2004). *Understanding Peacekeeping*. Cambridge: Polity Press.
- Bures, Oldrich (2007). "Wanted: A Mid-Range Theory of International Peacekeeping", s 407-436 i *International Studies Review*, vol 9, nr 3.
- CIA (2010). *The world Factbook*. Hämtad 2010-12-22 från <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html?countryName=Congo,%20Democratic%20Republic%20of%20the&countryCode=cg®ionCode=af&rank=229#cg>
- Esaiasson, Peter - Gilljam, Mikael - Oscarsson, Henrik - Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Tredje upplagan. Stockholm: Norstedts juridik.
- Hara, Fabienne (2010). *Time to pull out UN troops in Congo? Not so fast*. Publicerad av International Crisis Group 2010-05-14. Hämtad 2010-12-27 från <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/central-africa/dr-congo/hara-time-to-pull-out-UN-troops-in-congo-not-so-fast.aspx>
- Homan, Kees (2007). "Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo", s 151-154 i *European Commission: Faster and more united? The debate about Europe's crisis response capacity*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Kaldor, Mary (1999). *Gamla och nya krig: organiserat våld under globaliseringens era*. Andra upplagan. Göteborg: Daidalos.
- Kaldor, Mary (2004). *Det globala civilsamhället: ett svar på krig*. Göteborg: Daidalos.
- Karlsson, Svante (2004). *Freds- och konfliktkunskap*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Merriam, Sharan B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- MSB (2010a) = Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2010). *Fördjupning Kongo-Kinshasa*. Hämtad 2010-12-27 från <http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Kongo-Kinshasa/Fordjupning/>
- MSB (2010b) = Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2010). *Mänsklig säkerhet*. Hämtad 2010-12-27 från <http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Mansklig-sakerhet/>
- Pugh, Michael (2004). "Peacekeeping and Critical Theory", s 39-58 i *International Peacekeeping*, vol 11, nr 1.
- Ramsbotham, Oliver – Woodhouse, Tom – Miall, Hugh (2005). *Contemporary conflict resolution: the prevention, management and transformation of deadly conflicts*. Andra upplagan. Cambridge: Polity Press.
- Tull, Denis M. (2009). "Peacekeeping in the Democratic Republic of Congo: Waging Peace and Fighting War" s 215-231 i *International Peacekeeping* vol 16, nr 2.

- Ulriksen, Ståle - Gourlay, Catriona - Mace, Catriona (2004). "Operation Artemis: The Shape of Things to Come?" s 508-525 i *International Peacekeeping*, vol 11, nr 3.
- UCDP (2010) = Uppsala Conflict Data Program (2010). *Definitions*. Hämtad 2010-12-21 från <http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions>
- Yin, Robert K. (2003). *Case study research: design and methods*. Tredje upplagan. Thousand Oaks: Sage Publications..

8 Appendix

8.1 Karta över Demokratiska Republiken Kongo

Bildkälla: FN (2010) *Cartographic Section*. Hämtad 2010-12-22 från <http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/drcongo.pdf>

8.2 Idealtypsmatris

ANALYSKOMPONENTER

	Godkännande	Opartiskhet	Vålds användning	Tidspann för intervention	Westfalisk kontra post-westfalisk fredssyn
Traditionellt fredsbevarande	Krävs från samtliga parter i konflikten	Neutral	Måttligt, våldsmandatet täcker endast självförsvar	Vapenvila → Politisk överenskommelse	Westfalisk
Övergångshantering	Krävs från samtliga parter i konflikten	Neutral	Måttligt, våldsmandatet täcker endast självförsvar	Politisk överenskommelse → Politisk stabilitet	Westfalisk
Bredare fredsbevarande	Krävs från samtliga parter i konflikten	Neutral	Måttligt, våldsmandatet täcker endast självförsvar	Innan vapenvila eller vid bräcklig vapenvila → Stabilitet	Westfalisk alt. post-westfalisk
Fredsframtvångande insatser	Krävs från större aktörer som stat och opposition men behöver ge ta hänsyn till mindre grupper som ständigt motsätter sig etablerande av fred (spoilers)	Objektiv (utifrån riktlinjer från FN:s säkerhetsråd som ännu ej är förankrade i fredsprocessen)	Kraftfullt mandat, trupperna ska vara utrustade för effektivt försvar av mandatet	Risk för utbrott av konflikt eller redan bruten övertävlelse vid fredstillstånd → FN:s riktlinjer uppfylla	Westfalisk alt. post-westfalisk (beroende på om riktlinjerna som fastställts av FN:s säkerhetsråd är långsiktiga eller ej)
Fredsunderstödjande insatser	Krävs från större aktörer som stat och opposition men behöver ge ta hänsyn till mindre grupper som ständigt motsätter sig etablerande av fred (spoilers)	Objektiv (utifrån fredsprocessens förankrade riktlinjer)	Kraftfullt mandat, trupperna ska vara utrustade för effektivt försvar av mandatet	Innan vapenvila → Liberal demokratisk fred	Post-westfalisk

TYP AV FREDSSINSA

Matris konstruerad av uppsatsförfattarna.
Idealtypen baserade de fem varianter av fredsbevarande insatser som presenterades i kapitel 2.3 vilka härstammar från Bellamy et al, 2004.